

Fornbod vägsamfällighetsförening

Bilaga 1: motivering

[Blanketten till Länsstyrelsen följer efter denna motivering, och även sidan ur *Vägen som kulturarv* samt bilden på Sven Ljungbergs målning *Vit väg*– de övriga bilagorna (kartbilderna) blir bäst direkt på nätet!]

I *Vägen som kulturarv* (1999 - se bilaga 2) klassas vägen från Äleklinta till Byrums Sandvik bland "vägar med högsta bevarandevärde" och "en fortsatt traditionell grusvägsskötsel för att bibehålla denna vägs särart" rekommenderas. Detta har också, sedan dess bildande 1975, varit ett riktmärke för Fornbods vägsamfällighetsförening (VSF), som förvaltar Horns kustväg mellan Alvedsjöbodar och Byrums Sandvik (se karta, bilaga 3). Vad som motiverar en omprövning av denna ståndpunkt och öppnar för en beläggning av vägen med indränkt makadam (IM), är dels starkare skäl för en beläggning, samtidigt som skälen mot en beläggning försvagats:

1. Trots ökade insatser för underhållet är vägen periodvis av dålig standard. Detta kan i och för sig accepteras av VSF då det s a s ingår i förutsättningarna för ett boende intill ett naturreservat. Men för vissa som yrkesmässigt och frekvent trafikerar vägen är detta ett problem, vilket framgår av ett brev från hemtjänsten i Borgholms kommun (bilaga 4).
2. Trots saltning av vägen upplever de som bor närmast vägen vägdammet som ett svårt problem och har t o m i något fall framtvingat långvarig medicinering mot allergi.
3. Grusvägen är synnerligen besvärlig för cyklister. En racer- eller trekking-cykel är närmast otänkbar att använda (speciellt med packning), och även för en standard-cyklist är grus och hålor mycket påfrestande (och kräver en uppmärksamhet som tar bort mycket av naturupplevelsen).
4. VSF får bidrag av Trafikverket, som i sin tur ställer bestämda krav på underhållet, t ex att grusning måste ske med granitgrus. Granitgrus tillhör inte de naturliga förutsättningarna för Horns kustväg och användningen av detta har förändrat vägens färg från i det närmast helt vit till rödbrunaktig. Detta gör att den existerande grusbeläggningen redan ändrat vägens ursprungliga karaktär (bilaga 5 – jämför med bilaga 6).
5. Vägens ändrade färg samt att den genom skrapning tenderar att växa i bredd gör att den inte längre smälter in i landskapet som förr (bredden har uppmärksamats av VSF och sedan ett år har entreprenörerna direktiv om att hålla in bredden – det bildas dock en sträng av grus på bägge sidor som inte fanns när vägen var "naturlig"). Detta framgår också av fotografiet (bilaga 5). Se även brevet från reservatsförvaltningen (bilaga 7).

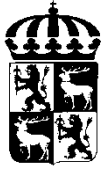
Forts. nästa sida

6. Från Äleklinta till Sandvik har kustvägen på senare år belagts. Detta kan i och för sig tas som ett skäl till att åtminstone inom Horns kungsgårds naturreservat borde vägen behållas isitt ursprungliga skick. Men strängt taget skulle "ursprungligt skick" kräva att användningen av granitgrus på Horns kustväg upphör, vilket i sin tur skulle förvärra förhållandena enligt punkterna 1-3 ovan. Och Äleklinta-Sandvik visar dock en väg som smälter in väl i landskapet utan någon uppbyggd vägkropp och med växtlighet i vägrenarna.

Det finns alltså goda skäl till att belägga Horns kustväg. VSF uppställer följande krav på beläggningsen:

- A. Beläggningsen ska läggas direkt på existerande vägbana och endast på några ställen där det brukar bildas vattensamlingar ska underlaget fyllas upp eller planas av.
- B. Beläggningsens bredd får ej vara större än 350 cm.
- C. Grus/makadam till ytbeläggningsen ska utgöras av kross från närbeläget stenbrott så att vägens färg liknar den ursprungliga.

Förutom dispens för beläggningsen av Horns kustväg, begär VSF dispens för att flytta vägbanan i sidled vid Fornbod så att den på en sträcka av ca 200 meter löper närmare den befintliga stenvallen (se satellitbild – bilaga 8). Det innebär att vägbanan flyttas ca 4 meter i sidled och att granitgruset skrapas av från den nu existerande vägbanan, varefter markvegetationen kommer att återta ytan. Orsaken till den avsedda förflyttningen är en önskan att öka marginalen till raskanterna. På den aktuella sträckan har skett upprepade ras och på två ställen tangerar raskanten vägen. VSF är allvarligt oroad, inte minst som Trafikverket ställt sig avvisande till en begäran om att begränsa fordonsvikten på sträckan. Nästa ras, vare sig det kommer om ett år eller femtio, kan förväntas sluka uppemot en vägbredd, och den avsedda förflyttningen av vägen skulle skapa en marginal utan större ingrepp i naturen.

LÄNSSTYRELSEN
KALMAR LÄN

Dispens/tillstånd i naturskyddade områden

Ansökan om dispens från biotopskyddet görs på särskild blankett

Sökandens namn	Tel bost.
Adress	Tel arb.
Postadress	Mobil
E-postadress	☐ Beslut och kompletteringar kan tas emot via e-post.

Typ av skyddad område:

naturreservat nationalpark djurskyddsområde (fågel- & sälskyddsområde)

naturminne område som omfattas av landskapsbildsskydd område som omfattas av strandskydd

Berörda skyddade områden:	Kommun:
---------------------------	---------

Typ av åtgärd:

När ska åtgärden utföras:

Särskilda skilda skäl:

Vid ansökan om dispens från strandskyddet ska något av nedanstående skäl anges:

- redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften
- genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen
- behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse

Kompletterande information:

Till anmälan **ska** bifogas:

- Noggrann detaljkarta i skala 1:5 000 – 1:10 000 med aktuella åtgärder inritade.
- Skala och norrpil
- Gärna fotografier

Ort och datum

Sökandens underskrift

Avsaknad av uppgifter kan leda till att kompletteringar måste begäras vilket förlänger handläggningstiden.

Anmälan sänds till: Länsstyrelsen i Kalmar län, 391 86 Kalmar

108. Västra kustvägen från Äleklinta till Byerum

Från Äleklinta ända upp till Ölands norra udde slingrar sig på kalkstensklinten en väg helt nära den västra kusten. Norr om Äleklinta går vägen på en hög brant klint och de vägfarande upplever en närmast hisnande känsla. Mestadels är vägen en smal grusväg med grässträng, ibland lite mer uppgrusad väg samt endast belagd inne i några samhällen. Hela vägen präglas av en storslagen utsikt över Kalmarsund och över angränsande alvarmarker. Många människor som färdas här upplever en känsla som om de befann sig vid Medelhavet. Större delen av sträckan är enskilda vägar med statsbidrag. Den känsliga naturen med alvarliknande betesmarker kring vägen gör att det här är särskilt viktigt att man inte kör vid sidan av vägbanan vilket skyltar upplyser om.

Vägen går längs den öländska Stenkusten på västra landborgen och återfinns bland annat på kartor från 1600-talet. Hela kustvägen karakteriseras av spår efter en omfattande kalkstensbrytning och vägen har därför varit av stor betydelse för transporter till utskepningshamnar. Utmed vägen finns också välbevarad sjöbodbebyggelse. Naturen präglas av klintkusten och det öppna beteslandskapet. Särskilt vid Jordhamn finns ett mycket särpräglat landskap med terrassartade betesmarker och enbuskar. Här växer bland annat fältsippa och klöverärt. Vid Jordhamn finns Ölands enda bevarade skurkvarn. Dessa vinddrivna skurkvarnar användes i början av seklet för att slipa den öländska kalkstenen. Vid vägen finns även flera gravfält och stensträngssystem från järnåldern. Söder om Horns udde finns bland annat ett 1,5 kilometer långt stråk med rösen väster om vägen. Sevärda platser utmed vägen är Äleklinta, Bruddesta fiskeläge, Jordhamn, Gillberga och Horns udde m fl.

Betande highland cattle längs västra kustvägen.

Värdeomdöme: Den kanske vackraste vägen på Öland med storslagen utsikt och flera höga natur- och kulturvärden. Den kustnära vägen hör även till de äldsta dokumenterade vägarna på ön. Högsta bevarandevärde.

Rekommenderad skötsel: En fortsatt traditionell grusvägsskötsel för att bibehålla denna vägs särart. Stor hänsyn måste tas till angränsande känsliga alvarmarker som också präglar vägkantsfloran. Fortsatt bete på alvarmarkerna bör ske för att naturvärdena ska kunna bevaras. Røjning av buskar vid behov.

”Än idag slingrar sig den urgamla färdvägen på knaggligt stråt över de slitna och skrovliga kalkstenschällarna. Man ser mödorna framför sig, de knarrande kärrorna, de magra öken och människorna, böjda av slit under stenindustrins tunga århundraden vid denna kust”

Thorsten Jansson ur ”Från Lönneberga till Långe Jan”, 1996.

BORGHOLMS KOMMUN

Enskild väg H1507, H1643
H1240, H867, H20, H1397, H1526
Slitlager: grus, (asfalt)
Längd: 32 000 meter
Blå karta: 55
Grupp A

Referenser:

Bevarandeprogram för odlingslandskapet: Borgholms kommun nr 5, 17, 19, 22, 23, 29, 30, 36, 39, 40, 42, 50, 55, 57.
Riksintresse för kulturmiljövården: Nr 29 Äleklinta-Grönslanda, 31 Sandvik-Horn.
Attrika vägkanter inom VSÖ: Område 17 Nilsson, HJ: *Bilder från en urgammal väg*. Ur Öländsk bygd 1984.
Vägar i barndomsbygd. Ur Högby socken på Öland. Borgholm 1996.

från sida 53: ”**Grupp A: Vägar med högsta bevarandevärde.** Vägar i denna grupp utgör exempel på omistliga vägmiljöer i länet. Dessa vägar bedöms därför kräva mycket stort hänsynstagande både till själva vägen och till dess angränsande miljöer.”

